

Stage FLORON planteninventarisatie district 18

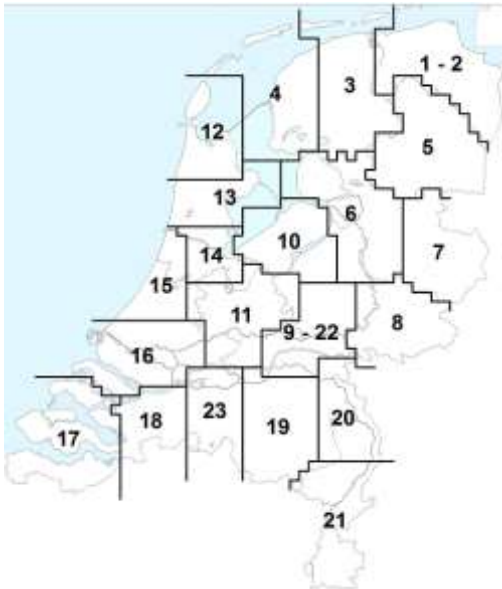
Stage bij IVN natuurcursus

Stageplaats: werkgroep FLORON-planteninventarisatie, district 18
Periode: 20 april tot en met 18 mei, driemaal een woensdagochtend.
Stagiaire: Brigitte Kuijten
Begeleider werkvloer: Marike de Haan
Stagebegeleider: Annemarie Weldring

Algemeen

Naam van de werkgroep

De werkgroep waarbij ik stage loop is o.a. actief bij IVN Groene Zoom en bestaat uit 3 personen. Ik heb kennisgemaakt met Rinus de Zwart. Marike kende ik al. Het andere lid heb ik niet ontmoet. De werkgroep inventariseert van april tot en met oktober minimaal eenmaal in de week voor FLORON in district 18- Noord Brabant Markiezaat, in de omgeving van Bergen op Zoom. District 18 loopt van de Schelde-Rijnverbinding (met een randje van Sint Philipsland) tot aan de rand van Breda en van de Belgische grens tot de zuidrand van de Hoeksche Waard. Dit district heeft een coördinator, Petra van der Wiel. Zij maakt elk jaar de verdeling van de kilometerhokken (zie hieronder). De districtscoördinator onderhoudt de contacten met het Landelijk Bureau en de waarnemers.

DISTRICTEN IN NEDERLAND

FLORON

Op de site van FLORON vind ik o.a. de volgende informatie:

FLORON coördineert het onderzoek naar de verspreiding van wilde planten in Nederland. Met inventarisatieprojecten probeert FLORON antwoord te krijgen op de vragen: Waar komen de planten voor? Hoeveel zijn het er? Gaan ze voor- of achteruit? Veel activiteiten worden georganiseerd door de FLORON-districten.

KILOMETERHOKKEN INVENTARISEREN

De basisinventarisatie-eenheid bij FLORON inventarisaties is het kilometerhok. Het uiteindelijke doel van deze inventarisaties is om voor alle plantensoorten, iedere tien jaar, een landsdekkend overzicht te krijgen van de verspreiding. Het uiteindelijke resultaat van deze inventarisaties zijn verspreidingskaartjes waarop staat aangegeven waar een soort binnen een bepaalde periode is waargenomen. De verspreidingsgegevens worden door FLORON ook gebruikt voor het berekenen van trends in voor- en/of achteruitgang en het actualiseren van de Rode Lijst.

Stage FLORON planteninventarisatie district 18

Vaatplanten

FLORON verzamelt verspreidingsgegevens over planten; vaatplanten om precies te zijn. Bloemplanten (kruiden en grassen, bomen en struiken) en ook sporenplanten (varens, paardenstaarten, wolfsklauwen) dus, maar geen mossen, korstmossen, paddenstoelen of kranwierden. Alle vaatplanten staan vermeld in de flora, het boek waarmee je soorten die je niet kent via een stelsel van keuzevragen (determinatiesleutels) op naam kunt brengen (determineren). De toonaangevende flora in ons land is de Heukels' flora van Nederland. De Heukels' vormt dan ook de basis voor de naamgeving op de FLORON-streeplijst. Maar ook andere flora's en plantenboeken kunnen gebruikt worden om een soort op naam te brengen, al zul je dan een enkele keer een andere naam voor een plant aantreffen dan bij FLORON wordt gebruikt.

Taak en doel van de werkgroep

Uit bovenstaande blijkt al wat de taak en het doel is van de werkgroep: inventarisatie van plantensoorten in een kilometerhok, zodat er elke tien jaar een dekkend overzicht komt van de verspreiding. Een kilometerhok is een aanduiding van één vierkante kilometer; op een topografische kaart te vinden. Elke tien jaar komt een betreffend kilometerhok aan de beurt.

Educatieve doelen

De werkgroep op zich heeft geen educatief doel. Wel organiseert elk district bijeenkomsten of excursies, zoals 30 juli a.s. een muurplantenexcursie in Bergen op Zoom voor district 18. FLORON heeft een uitgebreide site waar veel informatie te vinden is, (www.floron.nl).

Marieke zet haar kennis echter ook in als gastdocent voor de IVN Groene Zoom cursus natuurgids en Brabantse Walgids, als gids op excursies ed.

Actieve stage

Vorbereiding

Ik ben vrij open in deze stage gestapt. Ik had al eens over de inventarisatie gehoord en was vooral nieuwsgierig. Het is voor mij vooral een test welke soorten planten ik wel herken en om er een paar soorten bij te leren.

Verder wil ik kennismaken met de werkwijze van de werkgroep.

Thuis vond ik nog een oude topografische kaart en zo kon ik me een beeld vormen wat er onder kilometerhokken wordt verstaan. Helaas dekde deze kaart net niet de hokken 79.... Hij begon bij 80. Met de Flora, een loepje, een kladblok en pen ging ik naar de eerste afspraak.

Hallo allemaal,

Deze week gaan we mits het weer het toelaat naar km hok 79 386. We starten om 9.30 uur bij het kruispunt Vossenweg, Hildernisse, Dubbele Dreef. Hier kun je een auto parkeren naast het weggetje Hildernisse. Dit weggetje is onverhard en gaat naar de boerderij Hildernisse. De parkeerplaats ligt direct aan het begin bij de Vossenweg, aan de linkerkant. Ik zal zorgen dat ik er op tijd ben om eventueel aanwijzingen te geven.

Met de fiets kun je er o.a. parkeren bij het straatnaambordje.

Graag een bericht als je niet kan komen.

Groetjes,

Marieke

Voor de tweede en derde ochtend ben ik op de site van FLORON gaan inlezen, heb ik met behulp van de Veldgids Nederlandse Flora van Henk Eggelte en de Nieuwe Flora in kleur van Moussault diverse planten opgezocht. Tijdens wandelingen repeteerde ik mijn kennis.

Verder heb ik de streeplijst uitgeprint om zelf aan te kunnen strepen.

Marieke heeft de eerste twee verslagen gelezen en van commentaar voorzien. Ik had veel aan haar opmerkingen.

De activiteit

Marieke en Rinus de Zwart inventariseren aan de hand van een streeplijst, een alfabetische plantenlijst, de planten, struiken en bomen.

Stage FLORON planteninventarisatie district 18

De plantenlijst komt van FLORON: <http://www.floron.nl/Portals/1/Downloads/NLstreeplijst2013.pdf>
Zij inventariseren alleen op en langs de openbare weg en voor zover zij kunnen zien in omheinde weides. Tuinen en andere particuliere terreinen worden niet meegenomen.

De eerste keer heb ik vooral geobserveerd, veel aantekeningen gemaakt, zelf de planten geprobeerd te benoemen en veel gevraagd (en antwoord gekregen).

De tweede en derde keer heb ik met behulp van een eigen streeplijst planten aangestreept die ik ken (of met behulp van Marike herken).

Het verloop en eigen ervaring

Uit het verslag van 20 april:

Wat gaat er niet lukken?

Ik denk dat ik al aardig wat planten ken, maar in het voorjaar staan veel planten nog niet in bloei. Ik merk ook dat ik veel planten letterlijk over het hoofd zie. En wat lijken veel soorten toch op elkaar.

*Neem nou het herderstasje, de vroegeling, kleine veldkers. Ik zag ze alle drie aan voor herderstasje. Ze behoren tot de **kruisbloemenfamilie**, hebben alle drie kleine witte bloemen, maar bij nadere beschouwing en met behulp van een loepje zie je toch grote verschillen in blad, grootte en bloemen. Ook de verschillende geraniumsoorten, zoals robertskruid en slipbladige ooievaarsbek zijn voor mij moeilijk uit elkaar te houden. Ik houd het op **ooievaarsbekfamilie**.*

*En wat te denken van de kluwenhoornbloem, de zandhoornbloem en de gewone hoornbloem? Alle drie behoren ze tot de **anjerfamilie**.*

Ik ben bang dat ik die verschillen niet ga onthouden.

Herkenning

Van de bomen en struiken ben ik redelijk op de hoogte. Ook daar zitten addertjes onder het gras. Omdat de bloei soms bepalend is om een soort te herkennen, is het in dit vroege voorjaar zelfs voor Marike en Rinus niet altijd duidelijk om welke soort het gaat. Soms gaan ze later in het jaar nog eens terug bij twijfel. Ook stellen ze met een GPS de coördinaten vast om een plant op de plaats terug te kunnen vinden. Tevens nemen ze een foto. Een medelid van de werkgroep kent misschien wel de naam/ soort.

*Ik herkende zelf de zuring (**duizendknoopfamilie**) en leerde de verschillen tussen de ridderzuring, de krulzuring en de veldzuring.*

*Dat de radijs (**kruisbloemenfamilie**) en de bieslook (**leliefamilie**) in het wild groeien wist ik wel, maar hier heb ik ze ook gezien. Het gaat hier overigens over de kraailook.*

*Gewone smeerwortel (**ruwharigen**), grote brandnetel (**brandnetelfamilie**), witte dovenetel, (**lipbloemenfamilie**), brem (**vlinderbloemenfamilie**), fluitekruid (**schermbloemenfamilie**), braam (**rozenfamilie**), harige wilgenroosje (**teunisbloemfamilie**), klimopereprijs (**helmkruidfamilie**), gewone veldbies (**russenfamilie**), grote vossestaart, ijle dravik (**grassenfamilie**), paardenbloem (**compositiefamilie**), klaver (nog niet in bloei, dus niet altijd duidelijk of het om witte of rode klaver gaat), gevlekte rupsklaver (gele rupsvormige bloemen) en wikkesoorten (idem), (alle **vlinderbloemenfamilie**). De meeste van bovengenoemde planten ken ik (nu).*

Uit het verslag van 11 mei:

Ik heb dit keer de streeplijst meegenomen van FLORON om die planten aan te kunnen strepen die ik zelf herken. Zo ervaar ik ook hoe je moet zoeken naar de naam. De lijst is alfabetisch opgesteld en soorten staan bij elkaar, zoals bies (borstel-, bos-, matten-, platte, ruwe en vlottende), zuring (berm-, bloed-, geoorde, goud-, kluwen-,krul-, moeras-, ridder-, veld-, water-). Ongeveer 80 soorten herken ik min of meer. De helft daarvan spontaan en de rest met wat hulp en een hint van Marike. Het harige wilgenroosje zou ik zo herkennen, maar nu het nog niet in bloei staat vind ik het lastiger.

Het lijkt veel, maar ik schat dat er zeker een dubbel aantal is aangestreept op de lijst van Marike en Rinus.

Ook beseft ik hoeveel verschillende soorten er zijn van bepaalde planten. Kleine verschillen zoals haartjes op het blad of de steel maken het verschil. Marike en Rinus twijfelen ook regelmatig. Met behulp van het blote oog, een loepje, de flora, een mesje, ruiken komen ze er meestal wel uit.

Soms wordt er een code aangegeven bij een plant: a bij bedreigde en zeer zeldzame soorten en d bij schaarse soorten (zie ook bij de stinkende ballote van het vorige verslag). Dan moet er ook geteld worden of geschat worden om hoeveel planten het gaat. Dit keer zien we bosanemoon (a), waarvan er ruim 50 of meer geteld worden (abundantiecode E. Er komen dus tussen 50 en 500 voor op deze plek).

Stage FLORON planteninventarisatie district 18

Uit het verslag van 18 mei:

Ook vandaag hebben we de stinkende ballote gezien en geteld. Het is een aandachtsoort met code a: vermeld de abundantie ofwel het (geschatte aantal) (indicatieve, bedreigde en zeer zeldzame soorten).

Een loepje is onontbeerlijk bij de inventarisatie. Heeft een stengel strepen; zijn de haartjes van verschillende grootte (zachte ooievaarsbek); hoeveel meeldraden?

Marike en Rinus bedienen zich in enkele gevallen ook van andere hulpmiddelen zoals bijvoorbeeld een telescoopstok met haakje om planten in een sloot te kunnen bekijken.

Ik vraag of ik elk jaar een aantal keren mee kan lopen om het geheugen op te frissen.

En dat niet alleen. Het is ook fijn om buiten te zijn, de tijd te krijgen om te kijken, te lachen om de humor, de verwondering om de pracht van de planten.

"Leuk hoekje", zegt Marike bij een klein driehoekig plekje met kruiden in een woonwijkje. Te weten dat de meeste mensen zouden zeggen: "we zullen dat onkruid eens gauw weghalen".

Helaas gebeurt dat ook vaak: er worden bermen gemaaid of er wordt gif gespoten op plaatsen waar vaak mooie exemplaren staan.

Vaak vragen bewoners of wandelaars wat we aan het doen zijn. Ze reageren meestal positief. Maar soms denkt men dat je iets kwijt bent.

Knelpunten

Omdat de inventarisatie gedaan wordt door vrijwilligers, dreigt er altijd een tekort. De werkgroep waarbij ik stage loop heeft al jaren een vaste kern zeer enthousiaste mensen die bijna elke week van april tot en met oktober inventariseren. Soms gaan ze alleen op stap, als er iemand vakantie heeft bijvoorbeeld.

Het weer is niet echt een knelpunt. Maar mocht het echt vaak regenen op de vaste dag, dan komt men in tijdnood.

Reactie van de deelnemers

Rinus en Marike gaven mij het gevoel dat ik erbij hoorde en zij namen mij serieus. Mijn inbreng werd geduldig aangehoord en als ik het niet wist liet Marike mij zien waar ik op moest letten. Soms werd er met humor gereageerd als ik er helemaal naast zat. Ik had regelmatig wel een juiste benaming en zo mijn inbreng.

We hebben veel gelachen en daardoor was er een ontspannen sfeer.

Leer- en verbeterpunten

Uit het verslag van 11 mei:

Ook nu heb ik weer veel bijgeleerd. Of het blijft hangen is de vraag. Eigenlijk zou ik elk jaar een aantal keren mee moeten lopen om de kennis weer op te halen. Ik heb niet de illusie en de wens net zo goed te worden als Marike en Rinus. Daarvoor ben ik te laat begonnen.

Uit het verslag van 18 mei:

Vandaag heb ik alleen dié planten en bomen aangestreept die ik ken. Toch zo'n 60 stuks. Ik heb er veel bijgeleerd de afgelopen weken en veel namen zijn weer terug in het geheugen.

Uit bovenstaande blijkt al dat ik wel de wil heb om meer planten te leren kennen, maar de leeftijd gaat een rol spelen. Toch wil ik me blijven ontwikkelen door veel te blijven kijken, ruiken, voelen. Meer gebruik maken van een loepje, vaker in de flora neuzen, stilstaan op één vierkante meter berm. Mijn voornemen om elk jaar een aantal keren mee te lopen met deze werkgroep, het liefst in verschillende seizoenen, zal ik proberen waar te maken.

Dank

Marike en Rinus heel hartelijk dank dat ik de gelegenheid heb gekregen om met jullie mee te lopen en dat jullie open staan voor herhaling.

Ik heb veel van jullie geleerd.

Bergen op Zoom, 18 mei 2016

Brigitte Kuijten